

LIETUVOS ADMINISTRACINIŲ GINČŲ KOMISIJA

S P R E N D I M A S

2023 m. rugpjūčio 3 d. Nr. 21RE- (AG-481/05-2023)

Vilnius

Lietuvos administracinių ginčų komisija (toliau – Komisija), susidedanti iš Komisijos narių Vilmos Drigotienės, Vytauto Kurpuveso (posėdžio pirmininkas ir pranešėjas) ir Vestos Šliogerytės, rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo administracinį ginčą pagal pareiškėjos O. D. skundą dėl Aplinkos apsaugos departamento prie Aplinkos ministerijos Vilniaus valdybos Vilniaus aplinkos apsaugos inspekcijos įpareigojimo atlikti veiksmus.

Komisija

n u s t a t ė:

O. D. prašo įpareigoti Aplinkos apsaugos departamento prie Aplinkos ministerijos (toliau – ir Departamentas) Vilniaus valdybos Vilniaus aplinkos apsaugos inspekciją (toliau – Inspekcija) išnagrinėti skundą iš naujo visa apimtimi, atsakant, ar asmenys valstybinėje žemėje, kurioje nesuformuotas žemės sklypas, įrengdami skunde minimą inventorių savo veikla nepažeidė žemės naudojimo tvarkos ir nepadarė administracinio nusižengimo, numatyto Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso (toliau – ANK) 110 straipsnyje, bei pasisakyti, ar užimta teritorija neturi būti atlaisvinta, demontuojant jame įrengtą inventorių.

Paaikšino, kad Inspekcijai 2023-05-26 pateikė skundą dėl valstybinės žemės užėmimo lopšelio-darželio (*duomenys neskelbtini*) (toliau – darželis) inventoriumi (tujos, smėlio dėžės, stalas, čiuožykla, suoliukai, žaidimų aikštelė ir pan.) prie namo (*duomenys neskelbtini*), Vilniuje, triukšmo, netvarkomos viešos teritorijos, viešų teritorijų apželdinimo. Inspekcija 2023-06-12 raštu informavo, kad jos pareigūnai 2023-06-06 atliko faktinių duomenų patikrinimą vietoje ir nustatė, kad skunde minimoje teritorijoje, esančios žaliosios zonos pakraštyje, prie šaligatvio pasodinti tujų medeliai; medeliai pasodinti tvarkingai, neribojant patekimo į žaliają zoną; patikrinimo metu aplinkos apsaugą reglamentuojančių teisės aktų pažeidimų nenustatyta. Tačiau Inspekcija nieko nepasisakė dėl valstybinės žemės užėmimo darželio inventoriumi, nors prieš tai dėl to paties fakto ir pažeidimų tik tuo metu kito lopšelio-darželio atsakingas asmuo buvo kviečiamas atvykti į Inspekciją dėl protokolo surašymo pagal ANK 110 straipsnį dėl savavališko žemės užėmimo, naudojimo ir vengimo ją grąžinti. Apie tai pareiškėją raštu 2021 m. informavo ta pati Inspekcija. Pareiškėjai kyla klausimas, kaip gali būti, kad dėl to paties pažeidimo vieni asmenys tos pačios Inspekcijos yra baudžiami, o kitų veiksmuose neižvelgiamas pažeidimo faktas ir visai ignoruojama pasisakyti dėl skunde nurodomų faktų.

Įvertinus Vilniaus miesto savivaldybės (toliau – Savivaldybė) teritorijos skaitmeninio suvestinio žemėlapiu bei Nekilnojamojo turto kadastro ir registro duomenis, nustatyta, kad skunde minimas inventorių įrengtas valstybinėje žemėje, kurioje nesuformuotas žemės sklypas. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos žemės įstatymo (toliau – Žemės įstatymas) 32 straipsnio 3 dalies 9 punktu ir 36 straipsnio 1 dalimi, Žemės naudojimo valstybinės kontrolės nuostatais, patvirtintais Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1994-12-12 nutarimu Nr. 1244 (toliau – Nuostatai), Nacionalinė žemės tarnyba prie Aplinkos ministerijos (toliau – NŽT) organizuoja ir vykdo žemės naudojimo valstybinę kontrolę, kurios metu sistemingai tikrinama, ar žemę naudojantys asmenys savo veikla nepažeidė žemės naudojimo tvarkos. ANK 110 straipsnis nustato administracinę atsakomybę už savavališką žemės užėmimą, naudojimą ir vengimą ją grąžinti. Pagal ANK 589 straipsnio 31 ir 45

punktus, administracinių nusižengimų teiseną pradeda, administracinių nusižengimų tyrimą atlieka ir administracinių nusižengimų protokolus surašo aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės bei NŽT pareigūnai dėl ANK 110 straipsnyje numatytų administracinių nusižengimų. Pareiškėja, paduodama skundą Inspekcijai, norėjo išsiaiškinti, ar darželis įsirengdamas savo inventorių, nepažeidė teisės aktų, reglamentuojančių valstybinės žemės naudojimą, ar jie tai padarė teisėtai, ar yra gautas leidimas valstybinę žemę naudoti savo naudai, ar taip galėtų pasielgti visi. Inspekcija dėl to atsakymų nepateikė, informuodama tik apie tai, kad pasodinti tujų medeliai, kurie pareiškėjai netrukdo, juolab iš Savivaldybės yra gautas leidimas juos pasodinti. Klausimas yra dėl kitų pažeidimų, į kuriuos atsakymas nebuvo pateiktas (b. l. 1–2).

Departamentas prašo skundą atmesti kaip nepagrįstą.

Paaiškino, kad 2023-04-26 skundu pareiškėja kreipėsi į Savivaldybę ir NŽT, prašydama pagal kompetenciją: įpareigoti darželį atlaisvinti užimtą valstybinę žemę, demontuojant smėlio dėžes, suoliukus bei medinius stalus ir atsodinti ištryptą žolę; atsakyti – kam ir koku tikslu gali būti naudojamas valstybei priklausantis žemės sklypas ir koku teisiniu pagrindu; ar darželis, prieš užimant valstybei priklausantį žemės sklypą ir jį apsodinant tujomis, turėjo gauti Savivaldybės leidimą bei namo gyventoją sutikimą. Savivaldybė 2023-05-31 persiuntė skundą nagrinėti pagal kompetenciją Departamentui ir NŽT. Departamentas atliko apžiūrą ir nustatė, kad prie (*duomenys neskelbtini*), Vilniuje, namo esančios žaliosios zonos pakraštyje, prie šaligatvio tvarkingai pasodinti tujų medeliai, neribojantys patekimo į žaliąją zoną. Inspekcijos pareigūnai, veikdami kompetencijos ribose (dėl želdinių), 2023-06-06 atlikę faktinių duomenų patikrinimą vietoje, aplinkos apsaugą reglamentuojančių teisės aktų pažeidimų nenustatė.

Pareiškėja Komisijai nurodo, kad, teikdama skundą Inspekcijai, norėjo išsiaiškinti, ar darželis, įsirengdamas savo inventorių, nepažeidė teisės aktų, reglamentuojančių valstybinės žemės naudojimą, ar jie tai padarė teisėtai, ar yra gautas leidimas valstybinę žemę naudoti savo naudai. Tačiau žemės nuosavybės, valdymo ir naudojimo santykius bei žemės tvarkymą ir administravimą reglamentuoja Žemės įstatymas, pagal kurį valstybinės žemės patikėtinis yra NŽT, vykdamas žemės naudojimo valstybinę kontrolę (7 straipsnio 1 dalies 32 straipsnis, 3 dalies 9 punktas, 36 straipsnis). Savivaldybė pareiškėjos skundą tuo pačiu raštu persiuntė ir NŽT pagal kompetenciją (įvertinti skunde išdėstytas aplinkybes dėl galbūt užimtos valstybinės žemės). Būtent NŽT teritoriniai skyriai vykdo žemės naudojimo valstybinę kontrolę, kurios metu tikrina, ar žemę naudojantys asmenys savo veikla (neveikimu) nepažeidė žemės naudojimo tvarkos, kurią nustato teisės aktai. Pareiškėja skunde pati akcentuoja, jog žemės naudojimo valstybinę kontrolę vykdo NŽT. Taigi pareiškėjai aktualiais klausimais dėl valstybinės žemės naudojimo skundą turėjo išnagrinėti NŽT, kurios teritorinių skyrių darbuotojai, nustatę teisės aktų pažeidimus, remdamiesi ANK 589 straipsniu, turi teisę surašyti administracinių nusižengimų protokolus už ANK 110 straipsnyje (savavališkas žemės, miško, vandens telkinių užėmimas bei naudojimas ir vengimas juos grąžinti) padarytus nusižengimus.

Pareiškėjos nuomone, Inspekcija turėjo taikyti administracinę nuobaudą lopšeliui-darželiui (*duomenys neskelbtini*) ir jau yra taikiusi pirminiam lopšeliui-darželiui (*duomenys neskelbtini*). Kaip matyti iš teisinio reglamentavimo, administracinę atsakomybę pagal ANK 110 straipsnį gali taikyti ir NŽT, atsižvelgiant į tai, kokie teisės aktai yra pažeisti. Departamentas patikrino Administracinių nusižengimų registrą už laikotarpį nuo 2021 m., tačiau pagal šį straipsnį taikytų nuobaudų Departamente neregistruota. Departamentas patikrino ruoštus (registruotus/siunčiamus) dokumentus už 2021–2022 m. laikotarpį dėl lopšelio-darželio (*duomenys neskelbtini*), tačiau tokių dokumentų nerado ir pateikti negali.

Atsižvelgiant į nurodytas aplinkybes, Departamento nuomone, tenkinti pareiškėjos skundą jos nurodytais argumentais nėra teisinio pagrindo, kadangi Departamentas pagal situaciją atsakė kompetencijos ribose dėl želdinių, remiantis jo veiklą reguliuojančiais teisės aktais. Departamentas nekompetentingas pareiškėjai atsakyti į jos pateiktus klausimus dėl užimtos valstybinės žemės ir jos naudojimo (b. l. 20–22).

Skundas atmestinas

Remiantis į bylą pateiktais dokumentais, nustatyta, jog Savivaldybės administracija 2023-05-31 raštu Nr. A51-93584/23(3.3.2.26E-ADV) persiuntė Departamentui ir NŽT pagal kompetenciją nagrinėti pareiškėjos skundą, adresuotą Savivaldybei ir NŽT. Skunde pareiškėja teigė, jog darželis valstybinės žemės teritoriją apsodino tujomis, be to, įsirengė stacionarias smėlio dėžes, medinį stalą, nešiojamą čiuožyklą, įsirengė suoliukus; visa tai padaryta nesuderinus su Savivaldybe bei pažeidžiant želdynų ir želdinių apsaugos reikalavimus (b. l. 23–26).

Inspekcija atliko ginčo teritorijos apžiūrą, surašė 2023-06-12 Apžiūros aktą, kuriame nurodė, jog tujų medeliai pasodinti tvarkingai, neribojant patekimo į žaliąją zoną, aplinkos apsaugą reglamentuojančių teisės aktų pažeidimų nenustatyta (b. l. 27–29). Apie nustatytas aplinkybes Inspekcija informavo pareiškėją 2023-06-12 raštu Nr. AD5-12021 (b. l. 31–32). Pareiškėja skunde Komisijai šiame rašte nurodytų aplinkybių neginčija, teigia, jog dėl tujų pasodinimo ji nesiskundžia. Tačiau, pasak pareiškėjos, Inspekcija neatsakė į užduotus klausimus dėl valstybinės žemės užėmimo įsirengiant smėlio dėžes, suoliukus, medinius stalus, o Komisijos ji prašo įpareigoti Inspekciją atsakyti, ar atlikus šiuos veiksmus nebuvo padarytas ANK 110 straipsnyje nurodytas administracinis nusižengimas bei pasisakyti, ar teritorija neturėtų būti atlaisvinta.

Komisija pažymi, jog pareiškėjos 2023-05-26 skunde, adresuotame NŽT ir Savivaldybei, kuri pastaroji persiuntė NŽT ir Departamentui, nebuvo konkrečiai klausama, ar buvo padarytas ANK 110 straipsnyje numatytas pažeidimas bei nebuvo prašoma pagal šią teisės normą taikyti administracinę atsakomybę. Pareiškėja prašė įpareigoti darželį atlaisvinti užimtą valstybinę žemę, demontuojant smėlio dėžes, suoliukus, medinius stalus. Taip pat prašė atsakyti: kam ir koku tikslu gali būti naudojamas valstybei priklausantis žemės sklypas ir koku teisiniu pagrindu; ar darželis prieš užimant sklypą, taip pat apsodinant jį tujomis, turėjo gauti Savivaldybės leidimą, namo gyventojų sutikimą; atsakyti pagal kompetenciją (b. l. 23–26).

Pagal Žemės įstatymo 7 straipsnio 1 dalies 1 punktą, NŽT yra visos Lietuvos Respublikos valstybinės žemės, išskyrus žemę, kuri šio ir kitų įstatymų nustatyta tvarka patikėjimo teise perduota kitiems subjektams, patikėjimo teisės subjektas (patikėtinis). Šio įstatymo 32 straipsnio 3 dalies 9 punkte, 36 straipsnio 1–3 dalyse įtvirtinta, kad NŽT pagal Nuostatus organizuoja ir vykdo žemės naudojimo valstybinę kontrolę. Jos metu tikrinama, ar žemę naudojantys asmenys savo veikla nepažeidžia žemės naudojimo tvarkos, kurią nustato įstatymai ir Vyriausybės nutarimai. Žemės naudojimo valstybinės kontrolės metu, be kita ko, tikrinama, ar: žemės sklypai naudojami pagal pagrindinę žemės naudojimo paskirtį ir naudojimo būdą; laikomasi žemės sklypui nustatytų žemės servitutų; žemės sklypuose vykdant ūkinę ir kitą veiklą nepažeidžiamos teritorijų planavimo dokumentuose ar žemės valdos projektuose nustatytos žemės sklypų ribos, savavališkai neužimama ir (ar) nenaudojama žemė, vandens telkiniai; valstybinė žemė naudojama laikantis dokumentuose, kurių pagrindu suteikta teisė naudotis valstybine žeme, nustatytų sąlygų. Žemės naudojimo valstybinės kontrolės atlikimo tvarka detalizuota Nuostatuose, kuriuose apibrėžtos NŽT pareigūnų teisės, pareigos ir atliktini veiksmai atliekamos kontrolės metu.

Įvertinus Žemės įstatyme ir Nuostatuose apibrėžtą NŽT kompetenciją, darytina išvada, jog būtent pastarajai yra pavesta atlikti valstybinės žemės kontrolę jos galimo užėmimo atveju, kuo ir skundėsi 2023-05-26 skundu NŽT ir Savivaldybei pareiškėja. Tai, jog ANK 110 straipsnyje nurodytas administracinis nusižengimas – savavališkas žemės, miško, vandens telkinių užėmimas arba naudojimas, o pagal ANK 589 straipsnį dėl šio kodekso 110 straipsnyje numatytų administracinių nusižengimų administracinių nusižengimų teiseną pradeda, administracinių nusižengimų tyrimą atlieka ir administracinių nusižengimų protokolus surašo aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės, taip pat NŽT pareigūnai (31, 45 punktai), nagrinėjamu atveju nereiškia, jog Departamento pareigūnai privalėjo nagrinėti pareiškėjos skundą dalyje dėl galimai savavališko žemės užstatymo suoliukais, stalais, smėlio dėžėmis. Departamento ir jo padalinių (Inspekcijos) kompetencija apibrėžta Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2018-04-06 įsakymu Nr. D1-277 patvirtintais Aplinkos apsaugos departamento prie aplinkos ministerijos nuostatais, kuriuose numatyta, jog Departamento paskirtis – siekiant užtikrinti teisėtumą ir teisėtumą aplinkos apsaugos ir gamtos išteklių naudojimo srityje vykdyti aplinkos apsaugos valstybinę kontrolę (2 punktas). Departamentas, be kita ko, kontroliuoja, ar fiziniai ir juridiniai asmenys vykdo aplinkos apsaugą ir gamtos išteklių naudojimą, gamintojų/importuotojų

atsakomybę reglamentuojančiuose įstatymuose bei kituose teisės aktuose nustatytus reikalavimus (10.1 papunktis); organizuoja ir vykdo prevencinę veiklą, kuria siekiama, kad fiziniai ir juridiniai asmenys laikytųsi įstatymų ir kitų teisės aktų, reglamentuojančių aplinkos apsaugą ir gamtos išteklių naudojimą, reikalavimų (10.2 papunktis); kontroliuoja, ar teisėtai, laikantis įstatymų ir kitų teisės aktų, fiziniai ir juridiniai asmenys naudoja žemės, žemės gelmių, paviršinių ir požeminių vandenių, aplinkos oro, augalijos, gyvūnijos bei kitus gamtos išteklius (10.3 papunktis) ir pan.

Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 11 straipsnio 3 dalies 6 punkte nustatyta, kad prašymas ar skundas viešojo administravimo subjekto vadovo arba jo įgalioto pareigūno ar valstybės tarnautojo, kito įstatymų nustatytą specialų statusą turinčio fizinio asmens sprendimu nenagrinėjamas, jeigu pateiktas ne pagal kompetenciją. To paties straipsnio 4 dalyje nurodyta, kad jeigu viešojo administravimo subjektas pagal kompetenciją negali spręsti prašyme ar skunde išdėstytų klausimų ar priimti administracinės procedūros sprendimo dėl prašyme ar skunde išdėstyto klausimo, jis jo nenagrinėja ir ne vėliau kaip per 5 darbo dienas persiunčia jį kompetentingam viešojo administravimo subjektui, ir apie tai praneša asmeniui. Jeigu nėra kito viešojo administravimo subjekto, kuriam galėtų būti perduotas nagrinėti pagal kompetenciją prašymas ar skundas, viešojo administravimo subjektas ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo prašymo ar skundo gavimo dienos apie tai praneša asmeniui, paaiškindamas jo prašymo ar skundo nenagrinėjimo priežastis.

Įvertinus teisės aktais Departamentui priskirtą kompetenciją, darytina išvada, jog pastarasis (jo padalinys – Inspekcija) tinkamai, jam suteiktų įgaliojimų apimtyje, išnagrinėjo pareiškėjos skundo dalį bei paaiškino, kad teisės aktų, reglamentuojančių aplinkos apsaugą, pažeidimų patikrinimo metu nenustatė (pasodintos tujos neriboja pateikimo į žaliąją zoną). Nagrinėjamu atveju pareiškėjos 2023-05-26 skundas buvo persiustas ir kitam kompetentingam subjektui – NŽT, todėl nebuvo pagrindo dar kartą persiusti pareiškėjos skundo dalį dėl galimo savavališkos žemės užstatymo (stalais, suolais ir sūpynėmis) nagrinėti NŽT. Atitinkamai Komisija neturi pagrindo tenkinti skundo, įpareigojant Inspekciją 2023-05-26 skundą išnagrinėti iš naujo visa apimtimi, atsakant, ar asmenys valstybinėje žemėje įrengdami skunde minimą inventorių savo veikla nepažeidė žemės naudojimo tvarkos ir nepadarė administracinio nusižengimo, numatyto ANK 110 straipsnyje, bei pasisakyti, ar užimta teritorija neturi būti atlaisvinta, demontuojant jame įrengtą inventorių.

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatymo 20 straipsnio 1 dalies 1 punktu, 22 straipsnio 1 dalimi, Komisija

n u s p r e n d ž i a:

O. D. skundą atmesti kaip nepagrįstą.

Sprendimą per vieną mėnesį nuo jo priėmimo dienos bylos šalys turi teisę apskųsti Vilniaus apygardos administraciniam teismui Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

Posėdžio pirmininkas

Vytautas Kurpuvesas

Komisijos nariai

Vilma Drigotienė

Vesta Šliogerytė